

Utvärdering av Västkuststiftelsen

WSP Advisory, 2022-04-28

wsp

VGR Analys 2022:20

1	INLEDNING.....	5
1.1	UTVÄRDERINGENS SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	5
1.2	METODER OCH UNDERLAG	6
1.3	RAPPORTENS DISPOSITION	7
2	BESKRIVNING AV VÄSTKUSTSTIFTELSEN	8
3	UTVÄRDERINGENS RESULTAT	11
3.1	HUVUDMÄNNENS LÅNGSIKTIGA INRIKTNING	11
3.2	MÅLUPPFYLLELSE OCH UPPFÖLJNING I RELATION TILL DEN LÅNGSIKTIGA INRIKTNINGSBESLUTET	12
3.3	VERKSAMHETENS INRIKTNING, ROLL OCH VÄRDESKAPANDE	16
3.4	KOPPLING TILL DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN OCH UTVÄRDERINGSBARHET	21
4	AVSLUTANDE REFLEKTIONER OCH REKOMMENDATIONER FÖR DE FORTSATTA ARBETET.....	26
4.1	UTVÄRDERINGENS SAMMANFATTANDE BILD	26
4.2	REKOMMENDATIONER INFÖR DET FORTSATTA ARBETET	27

Sammanfattning

WSP Advisory har under vintern 2022 haft i uppdrag att utvärdera Västkoststiftelsen. Utvärderingen ska belysa stiftelsens verksamhet avseende de tre huvudmännens långsiktiga inriktningsbeslut, visa på Västkoststiftelsens inriktning och resultat, hur det nuvarande inriktningsbeslutet kommer att fungera samt hur Västkoststiftelsen kopplar an till den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland.

Den övergripande bilden från utvärderingen är att Västkoststiftelsen driver en väl fungerande verksamhet som upplevs fylla en viktig roll för friluftsliv och naturvård i Halland och Västra Götaland. WSP:s bild är att stiftelsen drivs på ett ändamålsenligt sätt, där dialog mellan styrelse och VD fungerar väl och verksamheten drivs framåt. Stiftelsen har vuxit relativt snabbt volymmässigt vilket inneburit ett behov av att utveckla strukturer kring styrning, ledning, arbetsmiljö etc.

Ställer vi Västkoststiftelsens verksamhet och genomförda insatser mot de mål och de indikatorer som tas upp i det långsiktiga inriktningsbeslutet kan det konstateras att de insatser som stiftelsen genomför ligger i linje med huvudmännens intentioner och går att koppla till de uppsatta målen och indikatorerna. WSP bild är att Västkoststiftelsen kan påvisa förhållandevis god måluppfyllelse utifrån hur indikatorerna är formulerade. Det finns samtidigt ett utvecklingsbehov kopplat till hur huvudmännens mål och indikatorer är formulerade.

Inriktningen för verksamheten går att koppla till de dåvarande regionala utvecklingsstrategierna i båda regionerna – primärt kopplat till områden såsom attraktivitet, besöksnäring och även mot folkhälsa.

De tre huvudmännen uttrycker att de till stora delar är nöjda med hur Västkoststiftelsens arbete bedrivits under perioden för det nuvarande inriktningsbeslutet. Västkoststiftelsen beskrivs som kunniga, kompetenta, handlingskraftiga och lyhörda. De ses också som att arbeta effektivt och skapa resultat som står i god paritet utifrån de resurser de har. I intervjuerna beskrivs Västkoststiftelsen roll vara mest betydelsefull i Västra Götaland, medan den spelar en mindre roll i Halland, och – är utvärderingens bild – har en svagare koppling till den tredje huvudmannen Göteborgsregionen.

De kommuner som intervjuats inom ramen för utvärderingen har framförallt haft kontakt med Västkoststiftelsen genom stiftelsens roll som regional ledsamordnare. Vi kan konstatera att kommunerna genomgående menar sig vara nöjda Västkoststiftelsens arbete med uppdrag och pekar på det lett till en tydligt ökad kvalitet på friluftslederna. Det är vidare utvärderingens bild att Västkoststiftelsens uppdrag inom strandstädning - där ett tiotal kustkommuner ingår - fungerat väl och ses som positivt. Även samverkan mellan Västkoststiftelsen och Västra Götalandsregionens förvaltning för kulturutveckling kopplat till ledutvecklingen beskrivs att fungera väl och att det finns strukturerat samarbete och rollfördelning mellan stiftelsen, Västra Götalandsregionen och Turistrådet Västsverige.

De naturturismföretag som har intervjuats lyfter fram värdet Västkoststiftelsen skapar genom sin roll som samordnare av friluftsleder. De beskriver att det skett en förbättring av kvalitet och tillgänglighet av under de senaste åren, vilket de ser bidrar till nytta och värde i deras respektive verksamheter.

Baserat på resultatet ger utvärderingen följande rekommendationer till Västra Götalandsregionen inför det fortsatta arbetet och framtagande av ett nytt långsiktigt inriktningsbeslut:

- Bibehåll och utveckla en dialog kring ansvarsfördelning och hur Väst kuststiftelsens olika uppdragen samverkar
- Utveckla indikatorer och ramverk för uppföljning
- Utveckla effektlogik i dialog med Väst kuststiftelsen
- Fortsätt utveckla kopplingen mellan besöksnäring och Väst kuststiftelsens verksamhet och dra nytta av det kunskapskapital som byggts upp
- Helhetsgrepp på infrastruktur och kollektivtrafik
- Permanenta finansieringen för skötsel av gång- och cykelleder

Som en del av utvärderingsuppdraget kommer WSP att genomföra en workshop ihop med Västra Götalandsregionen kring mål och effektlogik, som underlag för det kommande inriktningsbeslutet.

Vid WSP har Pär Lindquist och Karolina Henningson genomfört utvärderingen. Författarna står själva för de slutsatser som dras.

1 INLEDNING

Västkuststiftelsen bildades 1962 i syfte att skydda och tillgängliggöra naturen och främja friluftslivet i Västra Götaland och Halland. Sedan instiftandet har verksamheten succesivt vuxit och utvecklats och stiftelsen förvaltar idag 280 naturområden och har idag bland annat i uppdrag kopplat till att utveckla leder i Västra Götaland genom projektmedel från Västra Götalandsregionen och stå för samordning av städning av stränder längs kust och skärgård genom årliga anslag från Naturvårdsverket.

Stiftelsen har tre huvudmän – Västra Götalandsregionen, Region Halland samt Göteborgsregionens kommunalförbund. Dessa är, tillsammans med länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland, representerade i stiftelsens styrelse. Utöver det grundläggande syfte med stiftelsen – som slås fast i stadgarna – anges den övergripande inriktningen för verksamheten i de långsiktiga inriktningsbeslut som tas fram av huvudmännen. Det senaste beslutat fattades 2018 och sträcker sig fram till 2022.

Inför framtagandet av ett nytt inriktningsbeslut genomför Västra Götalandsregionen en utvärdering av Västkuststiftelsen. Uppdraget att genomföra utvärderingen har tilldelats WSP Sverige, och har genomförts under våren 2022.

Föreliggande rapport utgör WSP Advisorys slutrapport från utvärderingen. Vid WSP har Pär Lindquist och Karolina Henningsson genomfört utvärderingen.

1.1 UTVÄRDERINGENS SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Utvärderingen har att besvara ett antal frågeställningar som ordnas i tre övergripande frågeteman:

- Huvudmännens långsiktiga inriktning för anslagen till Västkuststiftelsen 2019-2022,
- Verksamhetens inriktning och roll
- Verksamhetens koppling till den regionala utvecklingsstrategin (RUS).

Vidare så ska utvärderingen ha ett tydligt framåtblickade fokus och vara ett stöd i formuleringen av en ny långsiktigt inriktningsbeslut. Inom respektive frågeområden har ett antal konkreta frågeställningar formulerats, som utvärderingen ska besvara.

Tabell 1. Frågeställningar för utvärderingen

Frågetema	Frågeområden
Frågetema 1. huvudmännens långsiktiga inriktning	Har den nuvarande långsiktiga inriktningen fungerat tillfredsställande utifrån vad som förväntas levereras och åstadkommas?
	Behöver den utvecklas inför den nya perioden utifrån att verksamheten och huvudmännens behov? I så fall vad och hur?
	Hur bedöms verksamheten uppfylla de mål och indikatorer som finns i det befintliga långsiktiga uppdraget?
Frågetema 2. Verksamhetens inriktning och roll	Hur ser uppdragsgivarna samt olika samarbetspartners på Västkuststiftelsens roll och inriktning samt resultat av insatserna?

	Vilken potential finns i framtida genomförande utifrån tillgängliga resurser?
	Hur ser företag (med fokus på platsutveckling) på verksamhetens roll och inriktning och skapande av resultat?
	Kompletterar verksamheten de olika samarbetspartners uppdrag och i så fall på vilket sätt samt finns här en framtida utvecklingspotential?
	Vilket bidrag skapar verksamhetens utifrån sin inriktning och uppdrag på de nya regionala utvecklingsstrategierna?
Frågetema 3. koppling till den regionala utvecklingsstrategin (rus) och utvärderingsbarhet	Hur ser verksamhetens insatslogik ut utifrån deras uppdrag och med koppling till Västra Götalands regionens program - med utgångspunkt är de aktiviteter och det utfall som dessa idag skapar?
	Hur fungerar de mätetal som finns idag och behöver dessa utvecklas?
	Vilket bidrag skapar verksamhetens utifrån sin inriktning och uppdrag på de nya regionala utvecklingsstrategierna?

1.2 METODER OCH UNDERLAG

Utvärderingen baseras på primärt två typer av underlag. Dokumentstudier och semistrukturerade djupintervjuer.

1.2.1 Dokumentstudier

Inom ramen för utvärderingen har WSP har studerat underlag kopplade till Västkuststiftelsens verksamhet – såsom Västkuststiftelsens årsredovisningar, återrapporteringar, samt projekt – och inriktningsbeslut. Även den tidigare och den nuvarande regionala utvecklingsstrategin, och Västra Götalandsregionens underprogram, har varit viktiga underlag att ställa utvärderingens resultat mot.

1.2.2 Semistrukturerade djupintervjuer

Utöver underlagsdokumentationen har en stor del av utvärderingens empiri inhämtats genom intervjuer. Vi har valt ett semi strukturerat upplägg för intervjuerna. Något som karaktäriseras av öppna frågor med utgångspunkt i en mall med specificerade frågeteman. Genom att intervjufrågorna är av mer öppen karaktär än vid strukturerade intervjuer ges förutsättningar att både styra samtalen mot kärnfrågorna och vara öppna för nyanser och röda trådar som inte hade kunnat förutses före en intervju. Upplägg bidrar till en ökad flexibilitet och anpassningsförmåga i intervjusituationen, och därmed ett mer uttömmande resultat. Intervjuerna genomförs via telefon eller Teams under februari – mars 2022.

Följande grupper av informanter har intervjuats:

Företrädare för Västkuststiftelsen. Fem intervjuer har genomförts med Västkuststiftelsens VD samt representanter från Västkuststiftelsens styrelse.

Företrädare för de tre huvudmännen (Västra Götalandsregionen, Region Halland och Göteborgsregionen) Totalt sex intervjuer har genomförts med representanter från miljöavdelningen och kulturutveckling på VGR, samt ansvariga kontaktpersoner gentemot Västkuststiftelsen på Region Halland och Göteborgsregionen.

Vidare har telefonintervjuer genomförts med Turistrådet i Väst, samt kommuner och naturturismföretag som på olika sätt berörs av Västkuststiftelsens arbete. Totalt sex intervjuer har genomförts med kommuner. Intervjupersonerna har utgjorts av kommunernas kontaktpersoner kopplat till ledsamordningsuppdraget. Totalt tio intervjuer har genomförts med naturturismföretag.

Gemensamt för samtliga företag är att de på ett eller annat sätt är beroende av naturturism i sin verksamhet. Antingen genom att de är belägna längs en led eller i ett naturreservat, vilket lockar besökare. Eller genom att naturupplevelser är en del av deras erbjudande.

1.3 RAPPORTENS DISPOSITION

Detta inledande kapitel följs av en beskrivning av Västkuststiftelsens verksamhet, organisering och finansiering (kapitel 2). I kapitel 3 presenteras utvärderingens resultat kopplat till utvärderingens frågeställningar. I rapportens avslutande kapitel (kapitel 4) sammanfattas resultaten och utvärderingsrekommendationer för det fortsatta arbetet presenteras. Detta kapitel är också tänkt att besvara frågeställningar inom frågetema 2 och 3 som har ett mer framåtblickande perspektiv.

2 BESKRIVNING AV VÄSTKUSTSTIFTELSEN

I följande kapitel beskrivs Västkoststiftelsens syfte, mål och verksamhet.

2.1.1 Västkoststiftelsen syfte

Västkoststiftelsen bildades 1962 för att arbeta för att värdefull natur skyddas som naturreservat och för att göra naturområden tillgängliga för friluftsliv. Bakgrunden till stiftelsen står att finna i behov av att öka människors tillgång till natur och strövområden. Något som då sågs riskeras att begränsas. Bland annat genom bebyggelse och ett förändrat jordbruk, samt minskat bete som ledde till igenväxning av många marker. För att möta denna utveckling utsåg Göteborgs och Bohus läns landsting en kommitté som visade på dessa problem och kommittén förutsåg att utvalda områden behövde skyddas för rekreation och avkoppling.

I Västkoststiftelsens stadgar slås i de inledande paragraferna fast att föremålet för verksamheten ska vara att:

”[...] bevara för friluftslivet värdefulla strand- och strövområden, öar och holmar i Västsverige ävensom för den västsvenska naturen och landskapsbilden i övrigt värdefulla eller karaktäristiska områden”.¹

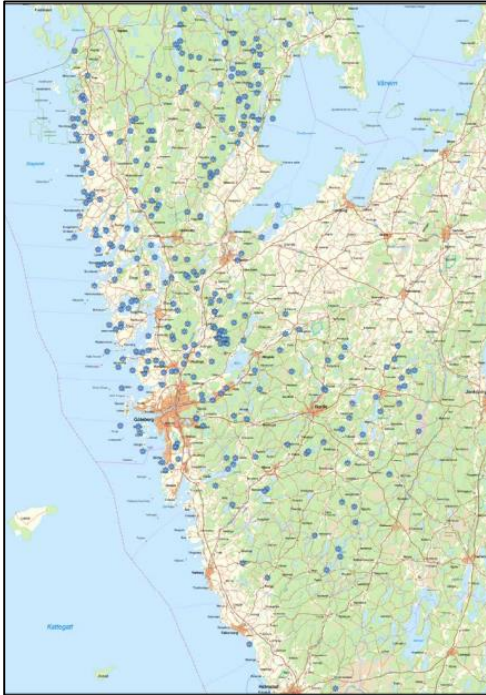
Genom 1964 års naturvårdslag gavs möjligheten att skydda områden genom att göra dem till naturreservat vilket kom att bli en viktig del av verksamheten för stiftelsen under de första åren.

Verksamhets omfattning kom att under 1970-talet utvidgas då även Hallands, och dåvarande Älvsborgs län anslöt sig till stiftelsen. Genom tillägg i stadgarna fick stiftelsen möjlighet att ansvara för skötsel för områden man medverkat till att skydda. Vilket kom att leda till att naturvårdsförvaltning kom att bli en större del av verksamheten. År 1980 kom Göteborgsregionens kommunalförbund att gå in som en av huvudmännen i stiftelsen och man fick därigenom ett ytterligare större område av att verka inom. Västkoststiftelsen förvaltar idag cirka 280 naturreservat, som tillsammans omfattar drygt 50 000 hektar mark.

Sedan 2018 samordnar stiftelsen – med finansiering Naturvårdsverket – strandstädning längs hela västkusten ihop med kustkommunerna i Bohuslän (samt Göteborg och Kungälv). Västkoststiftelsen ansvarar också för samordning av vandrings- och cykelleder genom ett externt finansierat projekt från Västra Götalandsregionen.

¹ Västkoststiftelsens stadgar §2: hämtat från <https://vastkoststiftelsen.se/var-verksamhet/stadgar/>

Karta 1. Väst kuststiftelsens naturreservat , **Källa:** Väst kuststiftelsen årsredovisning 2020.

2.1.2 Organisering och finansiering

Väst kuststiftelsen har idag tre huvudmän; Västra Götalandsregionen, Göteborgsregionens kommunalförbund samt Region Halland. Det operativa arbetet leds av en VD. Man har idag cirka 20 hel- eller deltidsanställda. En stor del av den verksamhet som omfattar praktisk naturvård och skogsvård utförs av ett 70-tal tillsynspersoner och entreprenörer på avtal.

VD ansvarar gentemot en styrelse bestående av politiker från huvudmännen, där sju ledamöter utses av Västra Götalandsregionen och två ledamöter vardera av Region Halland och Göteborgsregionens kommunalförbund. Mandatfördelningen i styrelsens styrs tur av valresultat. Från år 2015 utses även två ledamöter av Länsstyrelsen i Västra Götalands län och från 2018 deltar Länsstyrelsen i Hallands län i styrelsen. Verksamheten omsatte under 2021 nära 70 MSEK. Finansieringen kommer från i huvudsak nedanstående källor.

Tabell 2. Finansieringskällor avseende verksamhetsåret 2021 , **Källa:** Väst kuststiftelsens årsrapport

Typ	Summa (MSK; avrundat)
Bidrag	
- Västra Götalandsregionen	12,0
- Region Halland	1,1
- Göteborgsregionen	3,9
- EU-bidrag	3,6
- Länsstyrelserna i Halland och Västra Götaland	3,7

- Övriga bidrag	16,0
Projekt- och uppdragsfinansiering:	
- Uppdrag	25,3
- Ledutveckling	3,7
S:A²	68

Verksamhet har vuxit över tid och Stiftelsens omsättning har mer än fördubblats på de senaste sex åren. En av de viktigaste anledningarna är det statliga stödet för strandstädning som infördes 2018, samt att huvudmännens anslag, speciellt Västra Götalandsregionens, har ökats.

Västkuststiftelsen själva gör bedömningen att verksamheten kommer att fortsätta att expandera under de kommande åren, genom utvidgade och fördjupade uppdrag. Man arbetar – givet detta – aktivt med att bygga strukturer och bygga upp en fungerande organisation, som tillåter en fortsatt uppskalning av verksamheten på ett effektivt sätt.

² Justerat för posten lanspråktagande av bidrag som använts för förvärv av anläggningstillgångar (-1,5 MSEK)

3 UTVÄRDERINGENS RESULTAT

I detta kapitel beskrivs utvärderingens resultat i förhållande till de utvärderingsfrågor som formulerats (kapitel 2 ovan). I det första avsnittet diskuteras hur den nuvarande långsiktiga inriktningen har fungerat, utifrån såväl Stiftelsens eget perspektiv som huvudmännens. I det andra avsnittet redovisas huvudmännens och andra samarbetspartners bild av Västkuststiftelsens inriktning och roll och i det tredje vilka resultat och värden stiftelsen skapat, samt måluppfyllelse i relation till uppsatta mål i den långsiktiga inriktningen. I det fjärde och sista avsnittet diskuteras vilken utvecklingspotential huvudmän och samarbetspartners ser i kommande långsiktiga inriktning, framför allt i relation till Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsstrategi för 2021-2030.

3.1 HUVUDMÄNNENS LÅNGSIKTIGA INRIKTNING

År 2018 togs ett långsiktigt inriktningsbeslut för de tre huvudmännens finansiering av stiftelsen fram.³ Den långsiktiga inriktningen är framtagen i nära samverkan och dialog mellan de tre huvudmännen; Region Halland, Göteborgsregionens kommunalförbund och Västra Götalandsregionen. Inriktningsbeslutet var tänkt att möta behovet av att arbeta mer långsiktigt, och fungera som en grund för stiftelsen att göra prioriteringar i verksamheten baserat på huvudmännens finansiering.

För Västra Götalandsregionens del rymmer dokumentet – utöver en bakgrundsbeskrivning av stiftelsens och dess syfte, en beskrivning av hur stiftelsen bidrar till den (dåvarande) regionala utvecklingsstrategin VG 2020 samt ett antal mål och indikator för finansieringen.

Målen är tänkta att beskriva den långsiktiga inriktningen för Västra Götalandsregionens prioriteringar och medfinansiering av Västkuststiftelsen. De är formulerade utifrån den regionala roll Västkuststiftelsen förväntas fylla. Västkuststiftelsen åläggs att i sin återrapportering årligen följa upp genomförda insatser utifrån de indikatorer som är kopplade till respektive mål i inriktningsbeslutet.

Intervjuerna med huvudmännen visar på att man genomgående är nöjda med stiftelsens leverans avseende de mål och den inriktning som satts upp i inriktningsbeslutet år 2018 (vi kommer att ha anledning att återkomma till detta när vi belyser stiftelsens resultat nedan). De nyttor kopplade till den långsiktiga inriktningen som lyfts fram i intervjuerna kan ordnas inom de tre punkterna nedan:

- **Inneburit en struktur för att prioritera och fokusera långsiktigt:** där lyfts framförallt långsiktigheten som ett fyraårigt beslut innebär fram, men också att inriktningsbeslutet är utformat tillräckligt öppet för att ge frihetsgrader att hantera utmaningar och förändringar som uppstår under perioden. Det kanske tydligaste exemplet på detta som lyfts fram ur intervjuerna är pandemin och hur den påverkat efterfrågan av natur – såväl hos boende som turister.
- **Skapat förutsättningar för återrapportering, och uppföljning:** både stiftelsens och huvudmännen menar att inriktningsbeslutet gett en struktur att återrapportera verksamheten utifrån, och i så måtto varit ett bra ramverk. Det upplevs – från stiftelsens sida -- rymma

³ *Långsiktig inriktning för miljönämndens finansiering av Västkuststiftelsen 2019–2022, Västra Götalandsregionens diarienummer: MN 2018–00039.*

tillräckliga frihetsgrader för att kunna utforma det operativa arbetet utifrån "eget huvud" samtidigt som det gett ramar att hålla sig inom.

- **Gett en möjlighet att koppla stiftelsens verksamhet mot den regionala utvecklingsstrategin (i båda regionerna):** och på så sätt kunnat tydliggöra den strategiska inriktningen: från, framförallt, huvudmännen lyfts att inriktningsbeslutet kommit att underlätta kopplingen mellan stiftelsens uppdrag och målen för det regionala utvecklingsarbetet. Detta lyfts främst inom Västra Götalandsregionen och Region Halland.

I den mån det framkommer kritik mot inriktningsbeslutet handlar det dels om att det är brett formulerat. Vilket ses som en följd av hur regionala utvecklingsstrategier ofta är formulerade. Detta leder till att målsättningarna kan rymma förhållandevis många typer insatser, beroende på i vilken utsträckning och hur många steg man vill härleda insatser och mål. Det framkommer även ur intervjuerna, och då inte primärt med företrädare för Västkuststiftelsen, att de målsättningar som är satta upplevs vara ambitiösa givet vad Västkuststiftelsen har förmåga och rådighet att påverka. Att tydliggöra kopplingen mellan stiftelsens verksamhet, inriktningsbeslutets mål och de övergripande målen för det regionala utvecklingsarbetet pekas här ut som värdefullt. I dagsläget konstateras i intervjuerna att Västkuststiftelsen är en pusselbit i ett större arbete med att uppfylla målsättningar i RUS:en, men att den faktiska effektlogiken är vagt formulerad och inte helt enkel att följa. Därmed inte sagt att en logisk koppling inte finns, bör tilläggas.

Sammanfattningsvis är det utvärderingens bild att den nuvarande långsiktiga inriktningen till stora delar fungerat tillfredsställande som ett ramverk för att arbeta mot de förväntade levereraser och vad huvudmännen vill att Västkuststiftelsen ska åstadkomma. Det finns dock delar av inriktningsbeslutet som bör förtydligas och utvecklas, något vi kommer att återkomma till i rapportens avslutande del.

3.2 MÅLUPPFYLLELSE OCH UPPFÖLJNING I RELATION TILL DEN LÅNGSIKTIGA INRIKTNINGSBESLUTET

Syftet med detta avsnitt är att besvara frågan om hur verksamheten bedöms uppfylla de mål och de indikatorer som finns i det befintliga långsiktiga inriktningsbeslutet som antogs 2019.⁴ I beslutet pekas fyra mål ut (se tabell 2 nedan). Av dessa gäller det fjärde målet enbart för Västra Götalandsregionen medan de första tre gäller för samtliga tre huvudmän. I inriktningsbeslutet slås fast att målen också beskriver den långsiktiga inriktningen för Västra Götalandsregionens prioriteringar och medfinansiering av Västkuststiftelsen samt att målen ska följas upp årligen utifrån indikatorer som är kopplade till respektive mål i inriktningsbeslutet. Det är således utifrån dessa mål som Västkuststiftelsen återrapporterar sin verksamhet. Vi har i tabellen nedan ställt samman de fyra målen och de indikatorer som är kopplade till dessa, såsom de är formulerade i inriktningsbeslutet.

⁴ *Långsiktig inriktning för miljönämndens finansiering av Västkuststiftelsen 2019–2022*, Dnr. MN 2018–00039.

Tabell 3. Mål och indikatorer, Källa: Långsiktig inriktningsbeslut

Mål	Indikatorer
Mål 1: Västkuststiftelsen ska vara en angelägenhet för hela Västra Götaland	Tillgänglighet och nåbarhet till naturreservaten. Insatser för ökad tillgänglighet. Insatser för att attrahera ny publik och nya grupper att besöka naturreservaten, särskilt barn och unga samt personer med utländsk bakgrund.
Mål 2: Västkuststiftelsen ska medverka till att stärka besöksnäringen	Följa utvecklingen av besöksnäringen kopplad till reservaten. Insatser för ökat antal besökare i naturreservaten. Antalet deltagare i guidade vandringar.
Mål 3: Västkuststiftelsen ska främja hållbara ekosystem	Insatser för att öka förståelsen för att bevarandet av biologisk mångfald är en viktig fråga för miljön och naturen.
Mål 4: Västkuststiftelsen ska bidra till hållbar landsbygdsutveckling och ökat samspel mellan stad och land	Insatser som görs för att bidra till entreprenörskap och näringslivsutveckling.

Vi kan konstatera – baserat på Västkuststiftelsen årsredovisningar och intervjuer som genomförts inom ramen för utvärderingen – att stiftelsen under perioden genomfört en rad aktiviteter kopplat till målen i inriktningsbeslutet. I sin beskrivning av sin verksamhet pekas fyra övergripande områden ut, enligt nedan:

- **Naturvård:** Stiftelsen förvaltar 280 naturreservat och naturvården i reservaten beskrivs utgör i hög grad basen för verksamheten. Det är Länsstyrelsens skötselplaner ligger till grund för vad som görs i de olika reservaten. Där anges även vad som behövs för att behålla och utveckla naturvärdena i området. I detta arbete ingår exempelvis att göra områdena tillgängliga för allmänheten, att ansvara för information och återupptagningar av kulturmarker. Till exempel på insatser som genomförts under perioden hör betesdrift, stängsling och renovering av befintliga stängsel, naturvårdsbränning för att främja biologisk mångfald och röjning av skogs- och tidigare betesmark.
- **Friluftsliv:** Inom detta område ryms insatser som på olika sätt är tänkta att gynna friluftsliv genom exempelvis fysisk tillgänglighet genom infrastruktur i naturområdena, kommunikation och synliggörande av natur och att inspirera fler att ta sig ut i naturen. Exempel på insatser som genomförts under perioden utgörs av bland annat av att arbetat för att utveckla kommunikation, genom att under 2019 anställa en kommunikatör för att arbeta med bland annat sociala medier och att synliggöra naturreservat och leder. Stiftelsen står också

framtagande av skyltar, informationstavlor och kartfoldrar. Under 2019 genomfördes intervjuer med personer som på olika sätt besöker reservat, i syfte att bättre förstå vad som är viktigt för besökare i naturreservat har vi under året intervjuat (under benämningen kundresor). Vidare sker löpande arbete med att ta fram och underhålla bänkar, eldstäder och vindskydd i naturområdena. Västkuststiftelsen har under perioden anlagt parkeringsplatser, ett 10-tal parkeringsplatser, samt gjort underhållsinsatser på ett antal befintliga parkeringsplatser.

- **Strandstädning/skärgårdsrenhållning:** Detta innebär att Västkuststiftelsen samordnar, marknadsför och utvecklar arbetet med städning av marint skräp ihop med kustkommuner i Bohuslän samt Göteborg och Kungälv. Arbetet innebär att samordna och driva på arbetet ihop med kommunerna. Arbetet genomförs dels genom frivilligorganisationer dels genom upphandlade entreprenörer för att hantera större mängder skräp och för att nå svår tillgängliga platser. För att stötta samordningen har ett gemensamt digitalt kartverktyg (strandstädarkartan). Detta kan användas när man planerar städinsatsen, för få fram statistik kring antalet insatser och ge en bild över det arbete som genomförs. Sedan 2018 finansieras arbetet med statligt bidrag från Naturvårdsverket. Den största delen av bidraget går dels till kommunerna för att genomföra den operativ strandstädning dels till de av stiftelsen upphandlade entreprenörer, som stöttar kommunerna efter behov. Västkuststiftelsen får finansiering för projektledning och samordnande personal, intern och extern kommunikation samt administration.
- **Ledutveckling:** Västkuststiftelsen samordnar vandringsleder på regional nivå, inom ramen för projektet ” Utveckling av hållbara och kvalitetssäkrade leder”. Insatsen som initierades 2018 innebär att Västkuststiftelsen har en samordnande roll för att utveckla av vandrings- och cykelleder i Västra Götaland. Målet för arbetet är att öka tillgängligheten och skapa ett nät av fler kvalitetssäkrade och trygga regionala leder i Västra Götaland. Arbetet genomförs i samarbete med kommuner, kommunalförbund, Turistrådet Västsverige, Västra Götalandsregionens förvaltning för kulturutveckling samt Länsstyrelsen i Västra Götaland. Konkret har arbetet kommit att innebära framtagande av nya kvalitetskriterier, skyltprogram, skötselinstruktioner, mallar för avtal med markägare och mallar för besiktningsrapporter. Vidare har tillgänglighet på webben varit ett utvecklingsområde, bland annat genom nya hemsidor och appar för Bohusleden och Kuststigen under 2020 och en hemsida och en app för Gotaleden 2019. Standarddokumenten harmonierar med det material som tas fram inom det Nationella Ramverket för Vandringsleder.

3.2.1 Utvärderingens bedömning av övergripande måluppfyllelse

Vi kan konstatera att de insatser som Västkuststiftelsen genomfört under perioden sedan det nuvarande inriktningsbeslutet togs till stora delar ligger i linje med de mål som satts upp. Vi har i tabellerna nedan sökt att sammanfatta utvärderingens bild av måluppfyllelsen inom respektive målområde. Det handlar om en samlad bedömning under hela perioden för det nuvarande inriktningsbeslutet, bedömningen görs primärt med utgångspunkt i hur indikatorerna i inriktningsbeslutet är formulerade.

Tabell 4. Utvärderingens bedömning av utfallet mål och indikatorer, **Källa:** WSP

Mål	Indikatorer	Måluppfyllelse ?
Mål 1: Västkuststiftelsen ska vara en angelägenhet för hela Västra Götaland	Tillgänglighet och nåbarhet till naturreservaten.	Ja, framförallt genom insatser kopplade till friluftsliv, naturvård och ledutveckling.
	Insatser för ökad tillgänglighet.	Ryms delvis i området ovan – framförallt att tillgänglighetsanpassa stigar, utkiksplatser grillplatser etc.
	Insatser för att attrahera ny publik och nya grupper att besöka naturreservaten, särskilt barn och unga samt personer med utländsk bakgrund.	Delvis genom insatserna för tillgänglighet inom friluftsliv, naturvård. Delvis genom leduppdraget och guideade vandringar. Vi bedömer dock inte att detta är fullt ut uppnått.

Tabell 5. Utvärderingens bedömning av utfallet mål och indikatorer, **Källa:** WSP

Mål	Indikatorer	Måluppfyllelse ?
Mål 2: Västkuststiftelsen ska medverka till att stärka besöksnäringen	Följa utvecklingen av besöksnäringen kopplad till reservaten.	Ja, bland annat genom samverkan med Turistrådet Västsverige kring vandrings- och cykelleder.
	Insatser för ökat antal besökare i naturreservaten.	Ja, insatser kring inom friluftsliv (parkering, skyltning, foldrar etc.) samt kommunikation och synlighet. Samt inom ramen för leduppdraget.
	Antalet deltagare i guideade vandringar.	Ja, Under 2018, 2019 och 2020 genomfördes ca 8350 guideade vandringar (rymmer ej data för år 2021) . Antalet under 2020, och sannolikt 2021 har påverkats av pandemin, och bör inte r beaktas i detta sammanhang. Vi vet samtidigt att det skett en stark ökning av besökare till reservaten som under pandemiåren.

Tabell 6. Utvärderingens bedömning av utfallet mål och indikatorer, **Källa:** WSP

Mål	Indikatorer	Måluppfyllelse?
-----	-------------	-----------------

Mål 3: Västkuststiftelsen ska främja hållbara ekosystem	Insatser för att öka förståelsen för att bevarandet av biologisk mångfald är en viktig fråga för miljön och naturen.	Ja, konkreta insatser genomförs inom området naturvård med betydande stöd från Naturvårdsverket. Vidare deltar stiftelsen i olika kunskapsspridande aktiviteter (t.ex. konferenser kring ljunghedsskötsel, kring strandstädning och hållbart stigbyggande).
---	--	---

Tabell 7. Utvärderingens bedömning av utfallet mål och indikatorer, **Källa:** WSP

Mål	Indikatorer	Måluppfyllelse?
Mål 4: Västkuststiftelsen ska bidra till hållbar landsbygdsutveckling och ökat samspel mellan stad och land	Insatser som görs för att bidra till entreprenörskap och näringslivsutveckling.	Ja, delvis. Sker indirekt via stiftelsens värde för besöksnäring. Genom samarbetet med lokala entreprenörer kring skötsel och underhåll Genom upphandling av entreprenörer för strandstädning.

Sammanfattningsvis är det utvärderingens bild att Västkuststiftelsen arbetat mot de uppsatta målen i inriktningsbeslutet och de uppsatta indikatorerna. Samtidigt – vilket vi återkommer till – är inte alltid kopplingen mellan indikatorer och mål tydlig. Vi ser vidare att för ett par områden där det är svårt att påvisa tydliga resultat – det handlar framförallt om att attrahera nya målgrupper till naturreservaten och delvis för insatser kring entreprenörskap och näringslivsutveckling. Dock är det WSP:s helhetsbedömning att verksamheten till stora delar ligger i linje med de uppsatta kraven i inriktningsbeslutet.

3.3 VERKSAMHETENS INRIKTNING, ROLL OCH VÄRDESKAPANDE

Detta avsnitt avser besvara utvärderingsfrågan kopplad till hur huvudmännen och samarbetspartners ser på Västkuststiftelsens roll och inriktning, samt på de värden som Västkuststiftelsen upplevs ha skapat. Avsnittet har – för tydlighetens skull – delats upp i huvudmännens, länsstyrelserna, kommunernas samt företagens bild. Vi är medvetna om att detta innebär att det blir vissa upprepningar men samtidigt hoppas vi att den valda strukturen bidrar till en ökad tydlighet. Vi inleder med att beskriva huvudmännens bild.

3.3.1 De tre huvudmännens bild

Västkoststiftelsen har olika stor roll i relation till sina tre huvudmän, vilket framför allt beror på storleken på respektive huvudmans finansiering, och andelen naturreservat Västkoststiftelsen förvaltar i respektive region. Övergripande beskriver de tre huvudmän Västkoststiftelsens arbete i positiva ordalag. Västkoststiftelsen beskrivs som kunniga, kompetenta, handlingskraftiga och lyhörda. Det finns också en generell upplevelse av att de får mycket gjort med de resurser de har. I intervjuerna beskrivs Västkoststiftelsens roll som mest betydelsefull i Västra Götaland. Västkoststiftelsen förvaltar 270 naturreservat i länet och Västra Götalandsregionen den största finansiären till Västkoststiftelsen. Naturreservaten i Skaraborg förvaltas av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Stiftelsen har dessutom verksamhetsbidrag från Västra Götalandsregionen kopplat till skärgårdsrenhållning och projektmedel för ledsamordning. En regionalt verksam tjänsteperson beskriver rollen som att:

”De (Västkoststiftelsen) står för en infrastruktur i friluftslivet. Även kopplat till det här med skyddad natur. De har stora egna arealer, men ännu mer som de sköter. Bevarandet av områden som behöver skyddas är så viktigt. För att vi ska kunna komma ut, men även för naturen i sig.”

Från Västra Götalandsregionen pekas framförallt tillgänglighet och ledsamordning ut som två områden där det kan finnas ytterligare utvecklingspotential framåt. Avseende tillgänglighet lyfts naturovana grupper och unga, och hur deras vistelse i naturen kan öka, fram som prioriterad. Bland annat utifrån perspektivet att motverka ohälsa. Kopplat till ledsamordning beskriver Västra Götalandsregionen att uppdraget, som idag bedrivs i projektform, skulle gynnas av en mer permanent finansieringsform.

Från Region Hallands sida beskrivs Västkoststiftelsens roll som förhållandevis liten i relation till länsstyrelsen. Stiftelsen förvaltar tio av länets totala 190 naturreservat medan länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av övriga 180. Västkoststiftelsen har heller inte samma samordningsansvar för vandringslederna i Halland som i Västra Götaland, då Region Halland har en självständig ledorganisation för det ändamålet. Från regionen beskriver Västkoststiftelsens roll på följande vis:

”Västkoststiftelsen fyller en större funktion i Västra Götaland; att tillgängliggöra friluftslivet och naturreservaten. Men den rollen har de inte i Halland. Här har de mer rollen att sköta de tio reservaten de äger”

Region Halland beskriver ingen särskild utvecklingspotential kopplat till Västkoststiftelsens arbete – men betonar att man gärna ser ett fortsatt nära samarbete och ökad dialog bland annat kopplat till besöksnäringen. Från Göteborgsregionens sida beskrivs Västkoststiftelsens roll som att vara relativt begränsad. De tar hand om de naturområden som finns i Göteborgsregionen, men ansvarig tjänsteperson på GR menar att Västkoststiftelsen inte är en stor fråga i den egna organisationen:

”Västkoststiftelsen kommer mest upp i samband med budgetdiskussioner när transfereringen sker för oss som stiftare. När vi pratar om det rörliga friluftslivet så är det främst kommunala frågor. På regional nivå gör vi inte så mycket. Vi är en finansiär helt enkelt.”

Samtidigt - vilket bör betonas - ställer sig Göteborgsregionen positiva till att Västkoststiftelsen skulle kunna ta en större roll i frågor som rör till exempel turistutveckling och det rörliga friluftslivet. Inte minst utifrån det ökade behovet och efterfrågan på friluftsliv som man upplever finns idag.

3.3.2 Länsstyrelsernas bild

Länsstyrelserna och Västkuststiftelsen delar på uppdraget att förvalta naturreservaten i Västra Götaland och Halland. Detta genom att delar av det skötselbidrag Länsstyrelserna får från Naturvårdsverket för att förvalta naturreservaten går till Västkuststiftelsen. Fördelningen regleras genom särskilda uppdrag eller överenskommelser mellan Länsstyrelserna och Västkuststiftelsen där andelen bidrag motsvarar andelen naturreservat Västkuststiftelsen förvaltar i respektive region. Övergripande beskrivs Länsstyrelsernas och Västkuststiftelsens uppdrag som i det närmaste likvärdiga avseende förvaltning av naturreservaten. I Halland uttrycker man dock att Västkuststiftelsen haft en högre ambitionsnivå kopplat till friluftsinfrastruktur i sina reservat, jämfört med Länsstyrelsen som haft ett större fokus på frågor kopplade till biologisk mångfald. Dock beskrivs detta förhållande jämna ut sig mer och mer. Från Länsstyrelsen i Halland uttrycker detta på följande vis:

”De (Västkuststiftelsen) har behövt jobba mer med biologisk mångfald, vi har fått satsa mer pengar på att tillgängliggöra reservaten. Så vi liknar varandra mer och mer. Men om man går tillbaka i tiden, så kan man se skillnader kopplat till de här två delarna.”

Både Länsstyrelsen i Halland och Västra Götaland beskriver att samarbetet med Västkuststiftelsen fungerar väl, men att det inte är helt tydligt hur fördelningen av vilka naturreservat som sköts av vem har gått till historiskt. Vidare beskrivs det delade ansvaret ställa höga krav på en god dialog och samverkan mellan Västkuststiftelsen och Länsstyrelserna, inte minst för att säkra likvärdighet i förvaltningen av naturreservaten. Den samverkan beskrivs kunna utvecklas ytterligare framåt. Länsstyrelsen i Halland beskriver vikten av att arbeta likvärdigt, och utvecklingspotentialen i samverkan med Västkuststiftelsen, på följande vis:

”När vi har ett så tätt samarbete som vi har så är det viktigt att vi försöker ena oss. Så att besökare känner igen sig i reservaten och får en upplevelse som är bra och förutsägbar. Allmänheten uppfattar ju inte att det finns olika förvaltningar. Bra om det till exempel är enhetligt hur en reservatkarta ser ut, hur parkeringarna sköts, hur skyltningen ser ut osv. Det finns ett behov av att få till en bättre enhetlighet i den servicen. Handlar om att vi behöver samarbeta mellan förvaltande aktörer för att säkra likvärdighet.”

Länsstyrelsen i Västra Götaland beskriver även att de samverkar med Västkuststiftelsen inom ledsamordning. Länsstyrelsen uttrycker sig mycket positiva till att Västkuststiftelsen fått finansiering för samordning av friluftslederna, då detta varit efterfrågat under en längre tid. Samtidigt lyfts behov av en förbättrad dialog kring lederna. Framför allt när Västkuststiftelsen sköter leder i naturreservat som Länsstyrelsen förvaltar. Från Länsstyrelsen i Västra Götaland exemplifieras behovet på följande vis:

”För vår del på Kinnekulle hade vi ett etablerat samarbete med Götene kommun kring lederna. Nu kommer Västkuststiftelsen in som en ytterligare part. Då får de inte glömma att de måste ha en dialog med oss också, som är förvaltare.”

3.3.3 Kommunernas bild

Intervjuer har genomförts med kommunernas kontaktpersoner avseende samordning av friluftsleder. Dessa personer har något varierande roller i kommunerna. Bland intervjuersonerna återfinns

fritidschefer, landskapsingenjör, turismansvarig och kommunutvecklare. Överlag visar intervjuerna att kommunerna är mycket nöjda med att Västkuststiftelsen arbetar med att samordna friluftsleder. Flera menar att Västkuststiftelsens arbete har höjt kvaliteten på lederna markant. En av de intervjuade kommunerna uttrycker sig på följande vis:

”Vi är väldigt glada för att Västkuststiftelsen har fått denna uppgiften. . Har uppvaktat politiker under årens lopp om att det behövs en regional part när det gäller leder som har en större dignitet, alltså leder som är nationella eller regionala.”

En annan menar att:

”Bara ordet Västkuststiftelsen är ett värdefullt ord när man tar kontakt med markägare. Det ger kommunen möjlighet att få ett OK till att använda leder som går över gränserna. Visar på att det finns en bredd och inte bara ett kommunalt uppdrag att utveckla detta.”

Vidare menar flera kommuner att de tidigare saknat kompetens om hur man kvalitetssäkrar och underhåller lederna. Stiftelsen beskrivs som en oberoende regional part som besitter denna kompetens, och nu fört vidare den till kommunerna. Ett exempel på sådan kompetens är hur lederna ska märkas upp:

”Västkuststiftelsen har varit ett jättebra stöd i hur leder ska skötas och märkas enligt den nationella standarden. De har också haft en del utbildningstillfällen under senaste tiden som har varit jättebra, där kommunens roll har förklarats men också tips om hur kommunerna kan arbeta på ett likadant sätt, till exempel med märkning.”

Samma kommun beskriver att de tidigare fått kritik från besökare att det varit svårt att förstå märkningen då den skiljt sig mellan kommunerna. En annan kommun beskriver Västkuststiftelsens värdeskapande som att:

”Det har varit en förutsättning för att komma vidare när vi jobbar över kommungränser. Det fungerade inte på ett tillfredsställande sätt innan, men sedan de trädde in så har det fungerat och utvecklingstakten har ökat. Det i sin tur leder ju till att vi får fler cykel- och vandringsleder som främjar företagare inom besöksnäringen, men också för folkhälsa och attraktivitet för kommuninvånare.”

Kommunintervjuerna visar vidare att Västkuststiftelsen bidragit med värde för kommunerna utöver samordning, märkning och skötsel av lederna. En kommun beskriver att de fått hjälp av Västkuststiftelsen att administrera en ansökan om medel till Tillväxtverket för att rusta upp leder. En annan beskriver att samarbetet med Västkuststiftelsen lett till att de börjat tänka annorlunda kring hur leden i deras kommun kan utvecklas så att det gynnar näringslivet.

3.3.4 Företagens bild

Gemensamt för samtliga företag som intervjuats är att de på ett eller annat sätt är beroende av naturturism i sin verksamhet. I urvalet av företag har Västkuststiftelsen bistått med kontaktuppgifter, medan WSP utifrån detta gjort urval av informanter.

Såväl huvudmännen som kommunerna och Västkuststiftelsen själva lyfter besöksnäringen och naturturismföretag som viktiga i relation till Västkuststiftelsens arbete. Flera lyfter fram att intresset för

utomhusaktiviteter har ökat under de senaste åren, vilket ökat behovet av en aktör som kan bidra till goda förutsättningar för detta. Denna bild bekräftas av de företag som intervjuats.

Det varierar i vilken grad företagen känner till Västkuststiftelsen och deras arbete. Ett par företag har inte hört talas om Västkuststiftelsen, men känner väl till de leder och naturreservat Västkuststiftelsen förvaltar. Andra har samverkat med Västkuststiftelsen på olika sätt, till exempel genom framtagande av ledkartor eller i projekt för att binda samman naturreservat. Antingen genom att de är belägna längs en led eller i ett naturreservat, vilket lockar besökare. Eller genom att naturupplevelser är en del av deras erbjudande.

I likhet med kommunerna lyfter flera företag upp värdet Västkuststiftelsen skapar i sin roll som ledsamordnare. Företagen beskriver att lederna blivit mycket bättre och mer tillgängliga för gästerna, vilket de kunnat dra nytta av i sin verksamhet. Men värdeskapande beskrivs även utifrån Västkuststiftelsens roll som förvaltare av naturreservaten. En företagare som driver stugby och camping i ett av naturreservaten beskriver värdeskapandet såhär:

”För oss har Västkuststiftelsens arbete varit en fantastisk tillgång. De har hjälpt oss att utveckla reseanledningen vandring på ett sätt vi inte kunnat åstadkomma själva. Lederna har blivit så mycket bättre och tillgängliga för gästerna. Jag är supernöjd och tacksam för deras arbete. Vi kontakter dem om det fallit ett träd, vi har kunnat göra en hemsida för reservatet, tagit hit en fotograf, ett vandringshäfte, kartor etc. Detta hade vi inte kunnat göra utan dem.”

Även Turistrådet Västsverige lyfter Västkuststiftelsen som samordnare av leder som viktig för regionens näringsliv, och som ett viktigt komplement till den egna verksamheten.

Flera av de intervjuade företagen lyfter fram West Sweden Trails som ett värdefullt verktyg att kunna tipsa sina kunder och besökare om. West Sweden Trails är en hemsida där Västkuststiftelsen, inom ramen för samordningen av friluftsleder, samlat kvalitetssäkrade och hållbart driftade vandrings- och cykelleder i Västra Götaland.

Västkuststiftelsen beskrivs även som en kvalitetsstämpel i arbetet med att utveckla nya leder och förbindelser mellan naturreservat. Ett företag, som deltar i ett projekt med Visit Dalsland, tre kommuner, föreningsliv, företag, Turistrådet Västsverige och Västkuststiftelsen för att binda samman naturreservat i Kroppefjälls vildmarksområde, beskriver att:

”Västkuststiftelsen kommer in med en helt annan motor som jag inte har erfarenhet av tidigare. De sätter en kvalitetsstämpel på det hela.”

Ett antal företag lyfter även upp ett värdeskapande för näringslivet utöver besöksnäringen. Västkuststiftelsen använder sig av flera lokala entreprenörer i drift och underhåll av såväl leder som naturreservat, vilket kan ha stor betydelse för såväl Västkuststiftelsen som för ett litet företag. En företagare beskriver det såhär:

”De [Västkuststiftelsen] ska ha credd för att de använder lokala företag. Vet ett företag som var nystartat och fick uppdrag via Västkuststiftelsen. Det hade jättestor effekt för dem. De [Västkuststiftelsen] använder lokalkännedomen vilket ger en tydlig förankring. Det blir en win-win.”

Det som företagen framför allt lyfter som utvecklingsområden är att de vill ha tillgång till mer kunskap att dela med sig av till sina kunder och besökare. Två företag efterfrågar mer skyltning, guding och

information om det naturreservat de befinner sig i; till exempel om den biologiska mångfalden och växtfaunan området erbjuder.

Kopplat till Västkuststiftelsens arbete för ledutveckling kan också lyftas att detta sker i samverkan mellan Västkuststiftelsen och Västra Götalandsregionens förvaltning och Turistrådet i Västsverige. Där Västkuststiftelsen primärt står för den fysiska skötseln och uppbyggnaden av lederna och de båda senare parterna står för innehåll (kulturrevenemang, samordning mellan civilsamhälle och leder etc.) och stöd till affärs- och produktutveckling kopplat till besöksnäringen. Samverkan beskrivs som att fungera bra och Västkuststiftelsen upplevs spela en viktig funktion, samtidigt som det viktigt att

3.4 KOPPLING TILL DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN OCH UTVÄRDERINGSBARHET

I följande avsnitt diskuteras Västkuststiftelsens koppling till Västra Götalands nya regionala utvecklingsstrategi, samt Västra Götalandsregionens tillhörande program för de fyra långsiktiga prioriteringarna. Avsnittet pekar på de områden i RUSEN som stiftelsen verksamhet idag kopplar an mot. Avsnittet är – bör förtydligande – i hög grad beskrivande och är tänkt att vara ett underlag för en fortsatt diskussion kring hur det kommande inriktningsbeslutet kan relateras till RUSEN.

Avsnittet utgår dels från hur Västkuststiftelsens verksamhet beskrivs i verksamhetsberättelsen från 2020, dels utifrån vad som framkommer i intervjuer med huvudmän och andra intressenter.

Vi har nedan valt att gå igenom respektive prioritering i den regionala utvecklingsstrategin – det vill säga:

- Stärkt innovationskraft
- Bygga kompetens
- Öka inkludering
- Knyta samman Västra Götaland

Inom vart och ett av dessa områden återfinns program vilka beskriver Västra Götalandsregionens inriktning och målsättningar inom respektive prioritering. Vi har nedan sökt att koppla samman Västkuststiftelsen nuvarande verksamhet och inriktning med de målsättningar som görs i respektive program. Detta ger (förhoppningsvis) en nulägesbild av hur Västkuststiftelsens verksamhet relaterar till den regionala utvecklingsstrategin i Västra Götaland idag.⁵

Vår ambition är att detta kan bidra till ett underlag i en process för att fram relevanta insatslogiker för Västkuststiftelsen i relation till prioriteringarna i den regionala utvecklingsstrategin. Något som vi ser bör göras av huvudmännen i dialog med Västkuststiftelsen.

3.4.1 Prioritering 1: Stärka innovationskraften

Västra Götalandsregionens program för Stärka innovationskraften består av totalt tre insatsområden. WSP ser att det framför allt är insatsområde 1 som är relevant utifrån Västkuststiftelsens verksamhet.

⁵ Här är viktigt att betona att vi här lämnar det utvärderande perspektivet och blickar framåt. Vi avser således inte att utvärdera Västkuststiftelsens verksamhet 2018-2022 mot den nya regionala utvecklingsstrategin, som löper 2021-2030.

Insatsområde 1: Främja entreprenörskap och företagande. Exempel på insatser som möter insatsområdet:

Samordning av friluftsleder: I verksamhetsberättelsen 2020 framgår det att: *Genom vårt ledutvecklingsarbete har vi ett mycket tätare samarbete än tidigare med en rad besöksentreprenörer och Turistrådet Västsverige. Det gör att vi i allt högre grad ser frågor om utveckling i skyddade områden med besöksnäringens perspektiv. Under året har våra kontakter med besöksentreprenörer breddats och utökats.*

Denna bild bekräftas i intervjuer med såväl Turistrådet som lokala besöksnäringföretag.

Guidade vandringar: I verksamhetsberättelsen 2020 redovisas att guidade vandringar i högre grad än tidigare leds av lokala entreprenörer. Detta kan utvecklas ytterligare. Inte minst för att undvika att Västkuststiftelsen konkurrerar med naturturismföretagen genom att erbjuda gratis aktiviteter.

Uppdragsgivare till lokala entreprenörer: I verksamhetsberättelsen 2020 framgår det att: *Västkuststiftelsen arbetar med en rad mindre entreprenörer i regionernas landsbygdsområden. De är tusenkonstnärer med många inkomstkällor där Västkuststiftelsens uppdrag ofta är en bas för verksamheten.*

Uppdragen kan röra skötsel och underhåll av så väl naturområdena, lederna som fastigheter. Vidare erbjuder Västkuststiftelsen kompetensutvecklade insatser till lokala entreprenörer i form av utbildningar om naturvårdsrelaterade frågor. I intervjuer framgår att Västkuststiftelsen är en viktig uppdragsgivare för ett antal små, lokala entreprenörer.

3.4.2 Prioritering 2: Bygga kompetens

Västra Götalandsregionens program för Bygga kompetens består av totalt fyra insatsområden. WSP ser att Västkuststiftelsen genom sin verksamhet delvis och indirekt påverkar insatsområde 3 och 4.

Insatsområde 3: Tillvarata allas kompetens. Exempel på insats som möter insatsområdet:

Strandstädning: I verksamhetsberättelsen 2020 framgår det att: *"Kommunerna arbetar för att få med personer som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden, alternativt feriepraktiserande ungdomar, i strandstädningen. Under kunnig handledning har de satts att utföra arbetet. Stor effektivitet i städarbetet och goda arbetsmarknadseffekter har erhållits"*

Vi tolkar det som att arbeta mot personer som står långt från arbetsmarknaden idag inte är fokusområde för Västkuststiftelsen, däremot sker detta in indirekt genom strandstädningsarbetet, men då primärt utifrån respektive kommuns verksamhet. Det kan – menar vi – i detta sammanhang ses som ett positivt, icke-planerat resultat (snarare än en medveten insats från Västkuststiftelsen)

Insatsområde 4: Tidiga insatser för barn och unga. Exempel på insats som (delvis) möter insatsområdet:

Guidade vandringar: I verksamhetsberättelsen 2020 beskrivs att *"Bland våra guidade vandringar, som ökat i antal och deltagare, finns riktade insatser som vandringar på engelska, speciella teman för barnfamiljer, mer fysiskt utmanande vandringar som är tänkta att locka en yngre publik och så kallade skogsbad"*

Detta är dock ett område som ett antal intervjupersoner menar kan utvecklas ytterligare framöver. Framför allt handlar det om att nå fler unga och tydligare koppla Väst kuststiftelsens arbete till folkhälsa, och i det här specifika fallet psykisk hälsa. Det finns ett tydligt vetenskapligt stöd för att naturorienterad livsstil och fysisk aktivitet har avgörande betydelse för människors hälsa och välbefinnande, både psykiskt och fysiskt. En företrädare för Väst kuststiftelsens styrelse formulerar det enligt följande:

"Koppla arbetet mer till folkhälsa och psykisk ohälsa. Det finns många rapporter som visar på hur viktig naturen är för människor som inte har alla resurser. Människor med funktionshinder, psykisk ohälsa osv. Människor som varit långtidsarbetslösa. Jag tycker vi kan lyfta in den delen ännu mer i vårt uppdrag."

3.4.3 Prioritering 3: Öka inkluderingen

Västra Götalandsregionens program för Öka inkludering består av fyra insatsområden där Väst kuststiftelsens verksamhet indirekt och delvis påverkar tre områden. Insatsområde 3 och 4 tangerar och tillvaratas inom Bygga kompetens (se 5.2.4 vad gäller Tillvarata allas kompetens och Tidiga insatser för barn och unga).

Insatsområde 2: *Främja en jämlik tillgång till sociala nätverk och mötesplatser mellan människor.* Exempel på insatser som (delvis) möter insatsområdet:

Guidade vandringar: I verksamhetsberättelsen 2020 beskrivs att: *"Bland våra guidade vandringar, som ökat i antal och deltagare, finns riktade insatser som vandringar på engelska, speciella teman för barnfamiljer, mer fysiskt utmanande vandringar som är tänkta att locka en yngre publik och så kallade skogsbad"*

Kommunikation och sociala medier: Kommunikation har varit ett uttalat utvecklingsområde för Väst kuststiftelsen. Hemsidor, sociala medier och appar har utvecklats/utvecklas för att få fler att hitta ut i den västsvenska naturen. Besök på Väst kuststiftelsens hemsida och följare på facebook och instagram har ökat kraftigt de senaste åren.

Samordning av friluftsleder: Väl utvecklade och underhållna leder skapar förutsättningar för fler att ta del av naturen.

I intervjuer lyfts framför allt utvecklingspotential kopplat till att nå ut till naturovana grupper. Insatser som nämns är riktat kommunikationsarbete mot barn och unga och ökad samverkan med kollektivtrafiken för att öka tillgängligheten för de som vill besöka naturområdena utan bil (idag visar uppföljning att de flesta tar sig till naturområdena med bil).

Insatsområde 3: *Tillvarata allas kompetens* (se ovan 5.2.4)

Insatsområde 4: *Tidiga insatser för barn och unga* (se ovan 5.2.4)

3.4.4 Prioritering 4: Knyta samman Västra Götaland

Insatsområde 5: *Förbättra förutsättningarna för attraktiv platsutveckling*

Stora delar av Väst kuststiftelsens arbete inom vårda, värna och visa bidrar till att främja miljöns fysiska utformning, samt tillgång till natur och kultur. I flera delar involveras också lokalbefolkning och

lokala entreprenörer i utvecklingsarbetet. Allt detta är bärande delar i prioriteringsområde 4, insatsområde 5. Följande är exempel på insatser som är relevanta för prioriteringen och insatsområde 5:

Strandstädning: Främjar miljöns fysiska utformning genom att hålla den ren och välmående. Det gemensamma arbetet har resulterat i 266 ton plockat skräp under säsongen 2020, jämfört med 240 ton 2019. Kommunerna samarbetar och arbetar för att få med grupepr som står utanför arbetsmarkanden. Många frivilliga invånare deltar också i strandstädningen.

Bänkar, eldstäder, toaletter och vindskydd: Västkuststiftelsen bidrar bland annat till att öka platsattraktiviteten genom att tillse att det finns bänkar, eldstäder, toaletter, vindskydd och parkeringar. Allmänheten har bland annat involverats genom Västkuststiftelsens pris för utmärkt friluftsdessign.

Uppdragsgivare till lokala entreprenörer: I verksamhetsberättelsen 2020 framgår det att: *Västkuststiftelsen arbetar med en rad mindre entreprenörer i regionernas landsbygdsområden. De är tusenkonstnärer med många inkomstkällor där Västkuststiftelsens uppdrag ofta är en bas för verksamheten.* Uppdragen kan röra skötsel och underhåll av så väl naturområdena, lederna som fastigheter. Intervjuer visar att Västkuststiftelsen i dessa delar bidrar till att involvera de som bor och verkar på platsen i utformningen av den fysiska miljön.

3.4.5 Sammanfattande bild

Matrisen nedan är ett försök att sammanfatta den bild som analysen pekar på. Sammanfattningsvis ser vi de tydligast kopplingarna mellan Västkuststiftelsens arbete och den regionala utvecklingsstrategin återfinns inom de långsiktiga prioriteringarna 1, 3 och 4. Avseende prioritering 2 kan det göras kopplingar utifrån den verksamhet som idag bedrivs men vi ser att dessa i högre grad sker indirekt – via exempelvis kommunerna som ingår i strandstädningensarbete. Samtidigt menar vi att det är svårare att se att Västkuststiftelsen – inom ramen för den nuvarande verksamheten – ska ha en drivande roll i detta arbete. Prioritering 4, insatsområde 5: *Förbättra förutsättningarna för attraktiv platsutveckling*, menar vi till stor del kan beskrivas som kärnan i Västkuststiftelsens syfte att vårda, värna och visa naturen, och det är således inom detta område kopplingen är tydligast (och om så väl även starkast).

Tabell 8. Kopplingen mellan den regionala utvecklingsstrategins prioriteringar, insatsområden och Västkuststiftelsens verksamhet **Källa:** WSP

Långsiktig prioritering	Insatsområde i programmet	Västkuststiftelsens verksamhet
1. Stärka innovationskraften	1: Främja entreprenörskap och företagande	Ledutveckling
		Guidade vandringar
		Uppdragsgivare till lokala entreprenörer
2. Bygga kompetens	3: Tillvarata allas kompetens	Strandstädning

	4: Tidiga insatser för barn och unga	Guidade vandringar med barn och unga som prioriterad målgrupp
3. Öka inkluderingen	2: Främja en jämlik tillgång till sociala nätverk och mötesplatser mellan människor	Guidade vandringar på många platser och på olika språk, samt insatserna kring kommunikation och sociala medier
	3: Tillvarata allas kompetens (se ovan inom prioritering 2)	Strandstädning
	4: Tidiga insatser för barn och unga (se ovan inom prioritering 2)	Ledutveckling
4. Knyta samman Västra Götaland	5: Förbättra förutsättningarna för attraktiv platsutveckling	Strandstädning:
		Bänkar, eldstäder, toaletter och vindskydd
		Uppdragsgivare till lokala entreprenörer

4 AVSLUTANDE REFLEKTIONER OCH REKOMMENDATIONER FÖR DE FORTSATTA ARBETET

Syftet med detta avsnitt är att sammanfatta utvärderingens resultat samt att ge våra rekommendationer för ett fortsatt arbete. Vi har – i linje med uppdragsbeställningen – fokuserat våra rekommendationer mot i första hand Västra Götalandsregionen, och Västkuststiftelsens huvudmän inför arbetet med ett nytt inriktningsbeslut.

4.1 UTVÄRDERINGENS SAMMANFATTANDE BILD

Den övergripande bilden från utvärderingen är att Västkuststiftelsen driver en väl fungerande verksamhet som upplevs fylla en viktig roll för friluftsliv och naturvård i Halland och Västra Götaland.

WSP:s bild är att stiftelsen drivs på ett ändamålsenligt sätt, där dialog mellan styrelse och VD fungerar väl och verksamheten drivs framåt. Stiftelsen har vuxit relativt snabbt volymmässigt vilket inneburit ett behov av att utveckla strukturer kring styrning, ledning, arbetsmiljö etc. Något som förefaller vara på plats och fungerar till stora delar tillfredställande (?). Det framkommer synpunkter om att detta område kan utvecklas ytterligare.

Inriktningen för verksamheten går att koppla till de dåvarande regionala utvecklingsstrategierna i båda regionerna – primärt kopplat till områden såsom attraktivitet, besöksnäring och även mot folkhälsa. Ställer vi Västkuststiftelsens verksamhet och genomförda insatser mot de mål och de indikatorer som tas upp i inriktningsbeslutet kan det konstateras att de insatser som stiftelsen genomför ligger i linje med huvudmännens intentioner och går att koppla till de uppsatta målen och indikatorerna. WSP bild är att Västkuststiftelsen kan påvisa förhållandevis god måluppfyllelse utifrån hur indikatorerna är formulerade. Det finns samtidigt ett utvecklingsbehov kopplat till hur huvudmännens mål och indikatorer är formulerade.

De tre huvudmännen uttrycker att de till stora delar är nöjda med hur Västkuststiftelsens arbete bedrivits under perioden för det nuvarande inriktningsbeslutet. Västkuststiftelsen beskrivs som kunniga, kompetenta, handlingskraftiga och lyhörda. De ses också som att arbeta effektivt och skapa resultat som står i god paritet utifrån de resurser de har. I intervjuerna beskrivs Västkuststiftelsens roll vara mest betydelsefull i Västra Götaland, medan man har en mindre roll i Halland, och – är vår bild – en svagare koppling till organisationen Göteborgsregionen. I utvärderingen framkommer också att huvudmännen ser att det skett en gradvis förflyttning i Västkuststiftelsens roll över tid. Dels mot ett ökat fokus och efterfrågan på att tillgängliggöra naturen, genom att till exempel arbeta mer med friluftsförhållanden och kommunikation, dels mot ökat fokus på biologisk mångfald.

Länsstyrelserna i både Västra Götalands och i Hallands län ser positivt på Västkuststiftelsens verksamhet, samtidigt som stiftelsens roll är mindre i Halland – givet att man där förvaltar en betydligt lägre andel av naturreservaten än i Västra Götaland. Samarbetet med Västkuststiftelsen anges fungera väl samtidigt som det delade ansvaret kring förvaltning av naturreservat ställer krav på samverkan och dialog mellan Västkuststiftelsen och Länsstyrelserna, inte minst för att säkra likvärdighet i förvaltningen.

De kommuner som intervjuats inom ramen för utvärderingen har framförallt haft kontakt med Västkuststiftelsen genom stiftelsens roll som regional ledsamordnare. Vi kan konstatera att kommunerna genomgående menar sig vara nöjda Västkuststiftelsens arbete med uppdrag och pekar på det lett till en tydligt ökad kvalitet på friluftslederna. Det är vidare utvärderingens bild att Västkuststiftelsens uppdrag inom strandstädning - där ett tiotal kustkommuner ingår - fungerat väl och ses som positivt

Hos de naturturismföretag som har intervjuats inom ramen för utvärderingen ser vi att det varierar i vilken grad företagen känner till Västkuststiftelsen. Vissa har haft samverkat med Västkuststiftelsen på olika sätt, till exempel genom framtagande av ledkartor eller i projekt för att binda samman naturreservat, andra har god kännedom om de leder och naturreservat Västkuststiftelsen förvaltar, men har inte haft någon direkt kontakt med stiftelsen. Gemensamt för samtliga intervjuade företag är att de på ett eller annat sätt är beroende tillgänglighet av naturen för sin verksamhet. Antingen genom att de är belägna längs en led eller i ett naturreservat, vilket lockar besökare. Eller genom att naturupplevelser är en del av deras erbjudande. I likhet med kommunerna lyfter flera företag upp värdet Västkuststiftelsen skapar i sin roll som samordnare av friluftsleder. De beskriver att det skett en förbättring av kvalitet och tillgänglighet av under de senaste åren, vilket de ser bidrar till nytta och värde i deras respektive verksamheter.

4.2 REKOMMENDATIONER INFÖR DET FORTSATTA ARBETET

Med detta sagt så finns det utvecklingsbehov och förbättringsområden inför det fortsatta arbetet. Nedan återfinns utvärderingens rekommendationer inför ett kommande inriktningsbeslut. Syftet med detta avsnitt är således att besvara utvärderingsfrågan rörande om och hur den långsiktiga inriktningen kan utvecklas framåt.

4.2.1 Bibehåll och utveckla en dialog kring ansvarsfördelning och hur Västkuststiftelsens olika uppdragen samverkar

Den snabba tillväxt som Västkuststiftelsen upplevt, där omsättningen har ökat från omkring 30 MSEK år 2015 till över 70 MSEK år 2022, ska, menar vi, i grunden ses som ett uttryck för att Västkuststiftelsen fyller en funktion, har ett gott förtroende för sin verksamhet och ett ökat intresse för natur och friluftsliv. Det är samtidigt en faktor som huvudmännen behöver förhålla sig till i ett kommande inriktningsbeslut. Vi ser två utmaningar med detta:

För det första innebär det att komplexiteten i målstrukturen ökat i det att stiftelsen ska uppnå mer och fler mål. Det innebär ett behov av prioritering, och att det finns en löpande dialog mellan huvudmännen, stiftelsen och andra uppdragsgivare för att säkerställa att uppdragen förstärker varandra, eller åtminstone inte står i konflikt med varandra – exempelvis kring ambitionen att både *vårda* och *visa*. Här bör nämnas att Naturvårdsverket i första hand finansierar insatser inom *vårda* och Västra Götalandsregionens finansiering fokuserar på andra delar. Vi har inte heller sett några exempel på målkonflikter tilläggas. Det är framförallt risken framåt i takt med att Västkuststiftelsens verksamhet expandera vi vill peka på samt behovet av denna typ av samordning inför ett kommande inriktningsbeslut.

För det andra innebär det att andelen av Västkuststiftelsens finansiering som kommer i form av bidrag från huvudmännen i relation till annan finansiering har minskat under perioden. Detta är i sig

inte ett problem, och ligger också i linje med huvudmännens intentioner om att Väst kuststiftelsen ska söka växla upp sin verksamhet.⁶ Men det pekar också på vikten av en dialog kring hur pass styrande inriktningsbeslutet i praktiken kan vara, och hur prioriteringar bör göras.

4.2.2 Utveckla indikatorer och ramverk för uppföljning

De indikatorer som återfinns i det långsiktiga inriktningsbeslutet har i hög grad haft sin fokus på aktiviteter snarare än resultat som ska uppnås. Det framkommer i intervjuerna med huvudmännen och med företrädare för stiftelsen att det är en utmaning att återrapportera och att tydliggöra kravbilderna kring vad huvudmännen vill uppnå. En del i denna utmaning menar vi ligger i hur indikatorer och mål är utformade i inriktningsbeslutet.

Vårt perspektiv är att en indikator ska kunna mäta i vilken utsträckning man rör sig mot ett mål. En indikator är då tänkt att i första hand visa på riktningen på förändring eller en förflyttning. Detta snarare än en specifik nivå (en nivå satt indikator blir i princip ett mål). Därför är det ofta relevanta att hitta indikatorer som löpande uppdateras för att kunna följa en utveckling. I det nu liggande inriktningsbeslutet ser vi att indikatorerna främst fokuserar på vilka aktiviteter som ska genomföras snarare än att mäta förändring i en målvariabel. Vi ser att det finns ett värde i att i samband med ett kommande inriktningsbeslut utveckla både mål och indikatorstrukturen kopplat till huvudmännens finansiering. Vår rekommendation i denna del utgår från tre tankar:

För det första om att tydliggöra en effektkedja där övergripande regionala målen bryts ner i mål, och delmål samt att dessa kopplas mot Väst kuststiftelsens verksamhet. Detta görs till vissa delar i det nuvarande inriktningsbeslutet – men vi tror att en ökad fokus på effektlogiken kommer ge både en ökad förståelse för hur Väst kuststiftelsen kan bidra till huvudmännens mål, och ge en möjlighet att enklare följa upp och återrapportera arbetet.

För det andra att bibehålla modellen med ramstyrning och förhållandevis stora frihetsgrader för Väst kuststiftelsen att utforma och prioritera aktiviteter. Fokus för ett inriktningsbeslut – givet denna ambition - bör ligga på att tydliggöra Väst kuststiftelsens önskade bidrag till att uppfylla de övergripande målen för huvudmännen, medan stiftelsen i sin tur har att beskriva hur man avser att "leverera" de önskade resultaten.

För det tredje finns – som vi ser det – ett behov av att se över målen och indikatorernas utformning. Avseende målen förespråkar vi att SMART-kriterierna, eller något till dessa nära liggande modeller, används. Som "minimikrav" rekommenderar vi att målen är operationaliserbara, tydligt tids- och nivå satta samt realistiska.

4.2.3 Utveckla effektlogik i dialog med Väst kuststiftelsen

Nära kopplat till resonemanget ovan ligger en rekommendation om att göra detta i nära dialog med Väst kuststiftelsen. Det är utvärderingens bild att det finns tankar och insikter kring detta hos stiftelsen som kan bidra till att utveckla utvärderingsbarheten och lärandet i genomförandet på ett bra sätt. Ett förslag är att genomföra en gemensam workshop mellan huvudmän och företrädare för

⁶ Enligt det långsiktiga inriktningsbeslutet från 2018; s. 6.

Västkuststiftelsen med fokus på stiftelsens bidrag till målen för den regionala utvecklingsarbetet, samt hur mål och indikatorer på ett bra sätt kan utformas.

Vi ser även att det i relation till ett nytt inriktningsbeslut bör reflekteras kring hur bred stiftelsens koppling mot RUSEN behöver vara, och eventuellt "låta" stiftelsen rikta in sig mot de områden som är mest relevanta mot verksamhet (till skillnad mot att försöka koppla verksamheten mot alla delar i RUSEN). Det handlar i sådana fall om att prioritera hårdare i inriktningsbeslutet, och därmed minska antalet mål som stiftelsens behöver jobba mot.

4.2.4 Fortsätt utveckla kopplingen mellan besöksnäring och Västkuststiftelsens verksamhet och dra nytta av det kunskapskapital som byggts upp

En bild som är tydlig från utvärderingen är att såväl huvudmän som intressenter ser att Västkuststiftelsen fyller en viktig funktion för besöksnäringen. Förutsatt Västkuststiftelsen fortsatt ska ha ett uppdrag kopplat till näringslivsutveckling och entreprenörskap menar vi att kopplingen mot besöksnäringen bör vara den utvecklingsväg som väljs. Det arbete som finns idag kring ledutveckling, tillgängliggörande och naturvård är värdefullt i detta sammanhang och som det finns potential att bygga vidare på. I detta sammanhang är arbetet med ledutveckling en viktig komponent, och bidrar – är vår bild – till en utvecklingen av reseanledningar, exempelvis cykel- och vandringleder, som blir en viktig ingrediens i bilden av Västsverige som ett attraktivt turistmål.

Samtidigt ser vi en potentiell utmaning i rollfördelning och funktioner kopplat till främjade och utveckling av besöksnäringen där en tydlig arbetsdelning mellan Turistrådet Västsverige, kommunala destinationsbolag och Västkuststiftelsen görs. Det är viktigt att arbeta för att det offentliga främjandesystemet kring besöksnäringen inte riskerar att upplevas som otydligt, eller rymma överlapp. Det har inte framkommit något som pekar på detta inom ramen för utvärderingen – men tidigare kartläggningar lyfter just utmaningarna med gränsdragningar inom främjarsystemet för besöksnäringen som en generell utmaning.⁷

Vi ser också att det kunskapskapital som Västkuststiftelsen besitter skulle kunna vara en värdefull tillgång för naturturismföretag och eventuellt skulle fler insatser kopplat till utbildning och kunskapshöjning riktat mot dessa företag baserat på Västkuststiftelsens långa erfarenhet kunna ge ett mervärde. Inte minst kopplat till frågor rörande hållbarhet.

4.2.5 Helhetsgrepp på infrastruktur och kollektivtrafik

Som besökare är man till stora delar beroende av bil för att nå ut till naturreservat och leder, och vi har ovan kunnat konstatera att anläggande och underhåll av parkeringsplatser är en del av Västkuststiftelsens verksamhet. Det framkommer samtidigt i utvärderingen att det idag inte finns ett samlat koordinerat arbete för att ge möjlighet att använda kollektivtrafik för att nå naturområden. Detta kopplar till stora delar an till en större diskussion kring hur kollektivtrafikplaneringens balansgång mellan de boende respektive besökares behov (vilka ofta ser olika ut).

WSP menar att, givet Västkuststiftelsens mål att tillgängliggöra naturområden, att nå ut till naturovana grupper samt den övergripande målbilden i det regionala utvecklingsarbetet att stärka

⁷ Se t.ex. Tillväxtverket (2017) *Destinations-organisationer inom turism*, rapport 0210, eller SOU 2017:95 *Ett land att besöka - En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring*

hållbarhetsdimensionerna finns goda argument för att utveckla kollektivtrafikens koppling till Västkuststiftelsens uppdrag. Detta kan göras på flera sätt – exempelvis genom att sätta samverkan med Västtrafik AB som ett krav, att formulera ett mål för Västtrafik AB kring att arbeta för ökad tillgänglighet till naturområden eller att genomföra ett pilotprojekt med att etablera busslinjer till och från utvalda vandringsleder från de större tätorterna, för att pröva intresset hos besökare. Det kan också handla om skyltning och var hållplatser placeras.

4.2.6 Permanenta finansieringen för skötsel av gång- och cykelleder

Västkuststiftelsens arbete med ledutveckling ges genomgående goda omdömen i utvärderingen – såväl från kommuner som företag. Det upplevs också bidra till att främja tillgängligheten till naturområdena och regionernas besöksnäring. Det finns idag en organisering och rollfördelning mellan å ena sidan Västkuststiftelsen och å andra sidan Västra Götalandsregionens förvaltning för kulturutveckling och turistrådet i Västsverige som vuxit under genomförandet av ledutvecklingsprojektet. Det råder också en samsyn kring att ledutveckling bör ske på en regionövergripande nivå, där samordning över kommun- och länsgränser är värdefull. Givet detta är det utvärderingens rekommendation att projektet övergår till någon form av permanent finansiering.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 39 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare. wsp.com

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

